

Asia: VM040:00/2019, VM/823/03.01.00/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi kuntien taloustietojen tuottamista ja raportointia koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valtiovarainministeriö pyytää Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymältä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi kuntien taloustietojen tuottamista ja raportointia koskevaksi lainsäädännöksi. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kuntalakia, valtiokonttorista annettua lakia sekä kuntien taloustietojen tuottamista ja toimittamista koskevaa erityislainsäädäntöä. Esityksen tavoitteena on mahdollistaa luotettavan ja vertailukelpoisen tiedon saaminen kuntien taloudesta kuntien ja valtion päätöksenteon tueksi. Lisäksi tavoitteena on yksinkertaistaa kuntien taloustiedon tuottamisen ja raportoinnin menettelytapoja ja vähentää kunnille raportoinnista aiheutuvia kustannuksia. Lakimuutokset tulisivat voimaan vuoden 2020 alusta ja niitä sovellettaisiin vuoden 2021 taloustiedoista alkaen.

Pydyttynä lausuntona Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä toteaa, että esityksen tavoite varmistaa, että kuntien/kuntayhtymien valtionohjaukseen sekä niiden omaan käyttöön talouden seurannassa ja ohjauksessa saadaan luotettavaa, ajantasaista ja vertailukelpoista tietoa, ovat kannatettavia tavoitteita. Tosin jo tähänkin asti tietojen annossa on tähän pyritty. Tietojen yhtenäistäminen ja yhteismitallisuus ei mm. ammatillisen koulutuksen puolella ole kaikin ajoin onnistunut tai ainakaan siitä ei ole ollut varmuutta. Yhteinen tietojen annon taksonomia luultavasti tulee takaamaan tietojen luotettavuuden ja vertailukelpoisuuden paremmin. Päällekkäisestä raportoinnista on päästävä eroon.

Tietojen annon säätäminen yksityiskohtaisilla laeilla vaikuttaa ylimitoitetulta. Ministeriötasoinen määräys tietojen annon muotoseikoista ja annettavista tiedoista riittää. Lakiehdotuksen kuntalain muuttamisesta pykälän 121 a kohdan maininta, että asetuksella säädetään vuosittain tarkemmin seuraavana tilikautena tietojen toimittamiseen sovellettavasta tietosisällöstä ja teknisistä kuvauksista tarkoittaa pahimmassa tapauksessa sitä, että vuosittain mahdollisesti joudutaan tilaamaan ohjelmistotaloilta muutoksia omiin tietojärjestelmiin ja ohjelmiin. Vuosittaisia muutoksia tulisi välttää jo vuosien vertailtavuudenkin vuoksi.

Esityksen tavoitteissa on viitattu siihen, että ehdotuksen mukaista toimintatavan muutosta on tarkoitus jatkossa laajentaa ja mainitaan mm. henkilöstötilinpäätökset. Kunnat ja kuntayhtymät antavat jo nyt hyvin laajasti tietoja taloudestaan, henkilöstöstään, eri toiminnoistaan ja esimerkiksi ammatilliset oppilaitokset rahoitusreformin myötä opiskelijoistaan, tutkinnoistaan ja tutkinnon osistaan. Kerättävän tiedon määrä on vuosi vuodelta kasvanut, eikä sitä saisi enää lisätä esitetyillä lainsäädäntömuutoksilla. Kerättävää tietomäärää ei tule lisätä, ellei tiedon käyttötarkoitusta ole tarkoin harkittu. Lisäksi tietoa tulisi kerätä riittävän suurina kokonaisuuksina.

Esityksen tavoite reaaliaikaisuudesta on kannatettava. Nykyisin tilastokeskukselta saatu tieto tulee noin 1,5 vuotta myöhässä.

Valtiokonttorilta tulee saada vertailutietoja ja tunnuslukuja ja ryhmiteltyinä siten, että esimerkiksi ammatillisen koulutuksen järjestäjistä olisi saatavissa omat tunnuslukutietonsa. Tällä hetkellä niitä ei enää Tilastokeskuksesta ainakaan automaattisesti saa.

Taloustietovarannon ja sitä koskevan tilastotiedon tulee olla maksutonta kuten esityksessä on todettukin.

Esityksessä on todettu, että näiden tietojen tuottamisesta ei synny lisäkustannuksia muutoin, kuin kertaluontoisesti tietojen kokoamisesta uuteen raportointimuotoon sekä henkilöstön kouluttamisesta aiheutuvia kustannuksia. Tämä ei kokemuksemme mukaan pidä paikkaansa. Ohjelmistotoimittajat tulevat perimään ohjelmistoihin vaadittavista lisätoiminnallisuuksista myös vuosittaisia ylläpitokustannuksia ja lisäksi tulee lähes vuosittain versiopäivitysmaksut, kun ohjelmistoihin jääneitä virheitä korjataan. Henkilöstöä ei varsinkaan pienemmissä organisaatioissa pystytä vähentämään niin, että lisääntyvät ohjelmistojen käyttökustannukset tulisivat tätä kautta kompensoiduiksi.

Kuntayhtymä ei kannata kuntien valtiosuuksien leikkaamista. Ammatillisen koulutuksen järjestäjien valtiosuuksia on jo leikattu reformin myötä todella mittavasti, joten toimintaedellytykset vaarantuisivat lisäleikkausten johdosta. Valtiosuuksien leikkauksia tulee harkita vasta sitten, kun on tosipohjaista tietoa siitä, ovatko esitetyt muutokset tilastotietojen raportoinnissa mahdollistaneet oleelliset henkilöstövähennykset.

Hyvistä tavoitteistaan huolimatta lainsäädäntömuutokset taloustietojen tuottamisesta ja raportoinnista vaikuttavat työläiltä varsinkin alkuvaiheessa, kun järjestelmien käyttöä opetellaan ja virheitä korjataan. Lisäksi tietoja tulee antaa peräti kahdeksan kertaa vuoden mittaan. Neljännesvuosikatsausten osalta tietojen anto pitää rajata oleellisiin taloustietoihin. Toiminnan ja talouden olennaisten tapahtumien ja ennakkointien johdosta kunnan/kuntayhtymän koko hallinto-

organisaatio jouduttaisiin kytkemään katsaustietojen antoon mikä vie henkilökuntaresursseja pois varsinaisen palvelutoiminnan kehittämistä. Näiden tietojen kerääminen neljännesvuosittain on kuntien/kuntayhtymien operatiiviseen toimintaan liittyvää ja valtion tasolle pitäisi riittää puolivuotisraportointi niistä. Esitystä tulee muuttaa siten, että neljännesvuosittain kerätään vain oleelliset taloustiedot. Tämä olisi perusteltua jo senkin vuoksi, että lakimuutosten tarkoituksena ei saa olla valtionohjauksen lisääminen.

Esityksessä lähdetään yksipuolisesti siitä, että varmistetaan tietojen saanti kunnilta ja kuntayhtymiltä Valtiokonttorille. Miten varmistetaan, että kunnat ja kuntayhtymät saavat Valtiokonttorin taloustietovarannosta koontitiedot johtamisensa ja päätöksentekonsa tueksi.

Kuntayhtymä toivoo, että edellä esitettyjä asioita ja muutosehdotuksia vielä harkitaan huolella valtiovarainministeriössä.

Virtanen Heikki
Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä - Yhtymähallitus